

Forfatter: Torfæus, Thormod

Titel: BREV TIL: Magnusson, Arne FRA: Torfæus, Thormod (1700-11-30)

Citation: Torfæus, Thormod: "BREV TIL: Magnusson, Arne FRA: Torfæus, Thormod (1700-11-30)", i *Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)*, Nordisk Forlag, s. 325. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991698-000-shoot-L0019916980000124.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

TORFÆUS TIL ARNE MAGNUSSON. [Stangeland] 30. november 1700. AM. 285, fol., s. 95—100. Ásg. Jónssons hand.

Da det pågældende skib sandsynligvis vender om, tager T. sine breve af 3/11 og 9/11 tilbage, hvorimod brevet af 22/11 og medfølgende skrivelser er afgåede med posten. Antyder indholdet af dedikation og fortale til Rolv krakes historie, som T. beder A. M. skrive for sig. Gentager tidligere udtalelser om dette arbejde og om Series, om sin glæde ved at vide A. M.s stilling sikret og beder ham lade sig vide, hvad han sysler med, så at de ikke bægge skriver om det samme, selv har han nu Gronlandia færdig. Håber på en god løsning af lønningssagen, når han selv til foråret kommer til København. Sender A. M. sine resultater ang. Odinerne, Fornjot og Nor og beder A. M. meddele sig, hvads. 326han heraf godkender, for at T. herefter kan rette 3. bog i sin norske historie. Til dels af nationale hensyn mener han ikke at kunne forkaste Þorsteins saga Víkingssonar og Sturlaugs saga. Gennemgår de i Series optagne vers af Sigdrifumál og meddeler forskellige læsninger til Eddadigte. Fremhæver A. M.s kritiske indsigt og beder ham lade omtrykke, hvad der i Series ikke kan hævdes. Berører her og i det flg. forskellige oldhistoriske spørgsmål (også Grettis saga kritiseres) og litterære forespørgsler. Har haft et venskabeligt besøg af biskoppen, men fraråder Stavangerbrevens direkte tilsendelse til denne; T., som har udstedt revers for dem, bør have dem tilbage. Nævner Islænderne Gvendur Ketilsson, Benedikt (Magnusson) og Eiríkur Sigurðsson; spørger til dr. Sperling og hr. Peder Syv, til hvilken sidste bedes leveret en afskrift af Hemingskvæde.

Indholdet er delvis refereret i Torfæana p. XXVII—XXX, og enkelte udtalelser gengivne hos J. Erichsen, Jon Loptsons Encomiast s. 116, 123 — 24.

Thil Arnas Magnuss. aff 30. 9br.

þau breff jeg skrifade þann 3. og 9. hujus¹ med þessu skipe, sem her hefur leigid og nu meinast gangi aptr til baka, tek jeg nu i gien, enn þad aff 22. med þeim brefum þar med fylgdu gech af posthusinu a laugardaginn og koma því firir þetta bref; þar gleimdi jeg at bidia Monfr. vildi gera dedicationem og præfatiunculam yfir Rolfs sogu. Dedicatio verdr um þachlæti moti fodr hans og ava og bæn og vænting sama af honum, og þad lof sem honum sialfum tilkemur, sem Monfr. er kunnugra enn mer; præfatio er um auctor Gvalterus, sem bokina seigist at hafa saman sett, og hvert hann mune hafa verit Appar²; kann þar du Fresne at noterast i því ordi og eruerast hans timar, svo og fabulosa at excuserast med Hemings visum³, sem alt soddan diluera, sem af eirni fabul giorir adra og færir þar inn umschabelse til hvals og fiska, og konuna sem bio vid fiallid til gygs (hvor og ætte in analectis apposito loco ad lib. 1. ad talast), samt ad remonstrera iniquitatem Johannis Magni, sem afmalar statum Daniæ so miserabilem under þessum kongi⁴, og hvat annad Monfr. finnr, sem kortast; effter sem han giorer sva mik[it] firir mig, sva giorer hann þetta med. Jeg medkienne at litid se um þessa sogu, og echi byst eg vid miclu hrose firir hana. Altid hefi eg uggat firir, at litil þöch mune koma up as. 327Seriem, því margir mundu improbera argumentum libri; jeg hefi haft reflection til Monfr. i þeirri uptekt, sem jeg hefi adur sagt honum, og verdi ei tek[it] firir kverkarnar a kverinu, mun þad þa ganga effter aformi a hans sidu; i præfationine skal eg, sem billegt er, tala um Monfr. hialp og assistenc i þessu verki og recommendera hans qualitäter i antiqvitatibus; hann hefur velbeþeincht at lata Seriem eigi koma firir margra sioner, fyrr enn hun verdr ferdug. At hann er kominn i reglementet, er mer svo kiært, sem jeg hefdi þad sialfr, og oscha til stærstu luchu; hann vilie þo lata mig vita, hvad hann skrifar og ætlar at lata utganga, so vid skrifum eigi eitt bader; Gronlandiam hefi eg aldelis ferduga, verdur nochud meiri enn Færeyiar, hen ved en bok papir med sama stil. Jeg retti mig nu effter svari um mitt gage, enn aldri tvila eg upa at fa fornøyelse, ef eg kem sialfr nidr og Series er ferdug og jeg visa fram, hvad jeg hafi skrifad; nai jeg þa eigi þessu stipendio, trui eg vist at fa adra bestilling af importantz og eigi stærra omaki enn jeg kann vel at koma af sted, og því hefi eg resolverat i herrans nafn at reisa nidr med fyrstu skipum i foraared, ef eigi adrar hindranir koma i veiginn, enn restituerast jeg til jþess forriga, þa friast eg og þar fra, sem eg og helst oska; her er nu og kominn sott i husid, hon kom og fyrr enn min sal. kona do og drap marga, helt so up eitt bil, kom sidan og tok hana med, kann enn svo ganga med mig. Nu sendast Monfr. þau fundamenta, sem eg hefi seqverat, bædi um Odna og Forniot og Nor, og tekr nu Monfr. þad fastasta sem honum likar, enn eg verd þad strax at vita, því þar effter verþ eg at retta minn librum 3tium de originibus gentis Norveg., hvar jeg kann at færa in sumt, sem Monfr. hefur utilatid og eigi asseqverad mina meining; saa eru antilogiæ bvgdar uppa diversa principia, sem hann sier, því þeir sem vilia halda Forniot og Delling firir fabulas, þa rada þeir því, enn skuli þad vera historia, þa verdr þad sva at utfalla, sem sett er, enn eitt fundament er betra, jeg þichist echi kunna at cassera þorsteins sogu, þar landit hefur so stort berømmelse at þeim stora skipaflota og macht, sem þar um talast, eigi heldr Sturlaugs, því hefdi Sviar mart soddan, vita þeir at færa ser soddan i nyt, so hefi eg effter Monfr. anleding fyrst statuerad, ad i principio hafi nochor sciolus til sett þad um Alf stendr, sem hann seer jeg hefi skrifad, enn odruviss sidan beþeincht og þad raderat og sett i stadinn; sem hann ser vill þar firir ins. 328Serie pag. 31 ulslettast þad argument af æqvalitate graduum og setiast i stadinn: qvicquid sit, historię Thorsteini auctoritas vel inde convincitur, qvod Vikingi et Sturlaugi laboriosi tempora cum traditionibus de utroqve convenient, cum tamen diversæ de iis historiæ ne mentionem quidem alterius faciant. Freyri, qvi Xti. tempore vixit, Sturlaugus clientelari jure subjectus erat, qvem anno Xti. x. mortuum statuimus. Hic occidit Kolum Krappium, ejusque fratrem uterinum Framarem in societatem recepit, Vikingus autem juvenis annorum 15 prius occiderat duos ejus fratres, sororem et sororis maritum, atqve ita mutuo testimonio se confirmant. Si Vikingus 30 annis ante Xm. natus est, anno Xti. natali hanc cædem

perpetraste oportet, Sturlaugo adolescentiam non egresso, atque ita singula conveniunt. Hann ser nu i dissertatione um Nor, hvorninn gradus fra Herbiofi applicerast her til, sem her a eigi heima. So þætti mer, ef Monfr. svo list, at Odin Sigrlama fader ma vel vera Upsalensis, og þurfi eigi at qvarta um, þo 46 anni gangi i hvern grad, sumer kunna ad vera 70 ar eda meira, sumir 30 eda yngri, og þar med consulerast betr pag. 257 og 261. Um epocham immigrationis Odini blifir hann vid þa anledning. sem Florus gefur annum 70, enn sem hann segir infererar mina gamla opinionem um Cimbros og refellerar, so vel sem Langhornii um Antiochi tid, enn þott Cæsar vissi eigi til hans, er eigi at undra, því hann for sem snarast ifer Rin; um Taciturn er verra at svara, þar hann var procurator Galliaë Belgicaë, þo finnr Monfr. eitthvert svar þar til. þar Monfr. skrifar, at pag. 104 gangi burt þessar linr: Hæc de æra Odiniæ antiquitatis testimonia firmis rationibus ab annalibus Islandorum stabiliuntur, usque ad æram Frodii Pacifici, vildi eg heldr stædi, því þoproportionem eigi alldeilis corresponderi descendenti a Pulchricomo ad Regem nostrum cum ascendente ab Odino, þa illustrerar hun svo mik[it], at stor¹ elligar enginn defect synist, og endiliga af þeim gradibus fra Ch. 5., sem eg meina seu 26, enn eigi 25, synist proportionen fra Haraldi til Odins. Moaldam Crassam vildi eg eigi hafi [!] utiluchta, hon connecterar ættir yfirkonga og underkonga. Pag. 137 Guma heillum. Scævam finnr hann in verbo Scaea Thesaur. Fabr. Sorani Buchneri Cellarii. Virtri fruticem verti, secutus Lexicon Gudm. Andreae. Pag. 139 urdarmagn optimè vertisti, s. 329sonum dreira pariter egregiè. Asgeir hafde skrifad sanum; insito, non inscito, cruore reddidi, enn exemplar annat, sem sra. Jon i Villingaholti hafdi skrifat, hefer sonar dreyra, enn al þad se skrifad effter odru, enn eigi því gamla, sem hia mer er, er gott at sia; þad Jon i Oddgeirsholum hefr skrifad, er effter því gamla skrifad, enn heil corruptè og eigi af verdi. Enn i þessu stendr þad insererad, sem aldri finst i odrum, ordo og so odruvis. Dabo exempla ex Voluspa. Versu 7 Hittuz æsir a Idavelli etc. fylgir effter afla lavgdu, avd smidudu: afls costudu, allz freistudu; v. 13 Fialar og Frosti, Finnr og Gunnar inseritur: Heri, Haugstari, Hliodolfr, Moinn; v. 43 Ymr it aldna tre etc.: Hrædaz allir a helvegum, adr Surta þann sævi of gleiper; v. 60 þa kemr hinn riki ad regindomi, aufligr ofan, sa er ollu rædr: semr hann doma og sakar legggr, vescavp setr, er vera skulo. His satis probatam credo exemplariorum diversitatem. Pag. 137 locus ex Irenici lib. 1. cap. 30 invenitur cap. 37. Elligar klagar Monfr. mik[it] upa þau 3 ultima cap. lib. 2. og þykir þau bædi lærdomslitil og echi vel forsvara sina thesin. Seigist vel kunna refellera, enn setr þetta þo i mina gratiam. At hann hefr digerad þad betr, agnoscerar eg og þacha nu fyrst, þo med gudz hialp alt annad hans stora umak i einu, enn þo vildi eg vita, hvad hann svo improberar, hvert hann statuerar, at epocha regni Gothici eda migrationum kunni meir ad exalterast, eda hann meinar þad se superfluum at demonstrera af genealogiis og synchronismis, sem tantæ antiquitatis patroni probera þetta, at þetta kunni eigi at subsistera? Mer þichi þad svo necessarium, at madr hefdi att at hafa lesid allra nationa placita um gentis cujusque primordia og refutera allar þær, sem so prodigiosam antiquitatem asserera fra þessum londum, og giarna hefdi eg Monfr. oppositiones firir mig sialfann, því þar af kann eg taka mer vara, vil og i odru opere emendera og ganga fra rangri meining, nec id sine Tuo honore, því veritas er mer amicissima. Sed regeris, því þa Vikingr, Sturlaugr, Hervarar saga et id genus alia? R[espondeo] mart er her futile; i Herodoto, Diodoro Siculo og multa, licebit mihi ea, qvæ ante Pulchricomi tempora referuntur, mythistorica profited, sed pariter atque posterii ab oblivione vindicare, ut posteritas sciat, quid antiquitas tradiderit, in quibus id, quod verum est, satius est conservare quam fabulosa subvertere, cum horum interitu illud quoque interire necesse sit. Monfr. hefr eigi fornøden til at spara mina peninga til at latas. 330þrychia um, því þo nu horfi til eklu, ef þessu framfer, þa se eg þo echi firir því; mer er eingi lutr svo kiær, at eg eigi heldr lati springa, enn eg vili hafa spott firir þad eg skrifa; firir locum or Malmesburiensi þacha eg aludliga, þar af er clart, al Har[aldr] harfagri aldri kann verda þess Thorgesii fadir, sem anno 835 kom til Irlandz, enn þad hefr þo gert vorum scribentum confusionem, so hefi eg og til forna sett, og so er eg og illa kominn i Olafs helga sogu, mer synist all bera saman vid engelscha um dauda Sveins 1012, utan Gunnlaugs Ormst. saga og Olafr hafi ordit k[onung]r 1018 og regerat, sem Adamus Brem. segir, 12 ar og seu oll lians regerings ar confus, og þar effter skyldi eg retta alla historiuna, væri eigi su uluchu Sigvatz visa um 15 ar, sem eg þori eigi at reingia. Jeg þacha og firir þa underretning, ad historiæ Vandalicæ eller ducum Slavicorum er eigi correct firir annum 1000, enn eg hefdi þo þessu forandrat og gert Burislaum til Bolislaum og cristinn effter Viticindo monacho, því i Ottonum lid urdu Vindar cristnir, enn deficerudu sidan. Parta af Atlantica vildi eg giarna fa; C5. logbok upa latinu og þad sem gech ut um þa besettu vilde eg fa, mætti og vita, hvad þad er, og hvor fra þau nova literaria Lubecensia byriast, og livad þau tractera. Jeg kann eigi skrifa effter morgu, fyrr enn eg veit, hverio framvindr; mun þad snart gefa sig, og ef vel fellr, tæki eg Peickers [= Beckers] skriffit um Bezauberte Welt upa þischu; mer kemr i hug, fai eg confirmation paa det forrige, þa mano þar vilia peningar til, eda hvad forandring þar vid verdr. Biskupinn var lier hia mer i sumar, og voro vid goder viner, og hældi Monfr. mik[it], og kom ochur þar uti saman, enn at Monfr. meinar at fa honum brefinn, seigi eg nei til, jeg hefi gefit mitt revers firir þau, þad skal eg fyrst hafa, Monfr. hefr og sitt til min, þad ma og effterkomast, hond skal hond fria, vili hann þau hafa her fra, skal hann hafa þau; kann þar firir svarast, ef hann krefr, at Monfr. verdi at levera mer þau, enn eg hefi mann firir mer þau at bruka. At Monfr. eigi hefr fengit betri rentu hia Gvendi Ketilssyne, er eigi hans skuld, lieldr mitt lanleise, at nunc tanta meo comes est insania morbo. Bent Nielsen er hia stiftamtmaninum a Christiansand, eigi list mer þar a neitt, hann let mig vita nochorar bækr, sem Benedix atti hia honum, þær voro eigi dals virdi allar, enginn theologisch var þar uti nefnd og eigi þau blod or Olafs sogu. Eirikur Sigurdsson sendir mer bref i posthusit og lælr mig þars. 331firir leggja peninga ut og schrifar hann vi 11 up hingat, jeg visse eigi annad enn hann væri kominn til Islandz, veienn kann eg eigi firirbioda honum, enn hus eda annan greida hefr hann alt uttekid. Errata i Orcadibus giorer Monfr. sitt besla med; hann skrifar eigi, hvert Hrolfs saga er censurerud edr ei, eigi heldr upa hveria condition Johan Laurentzsen lætr liana prenta; er enn eigi D. Sperlings Ad[amus] Br[emensis] utgenginn? echert exemplar sender hann mer af sinu toye. Jeg

skriffade Hr. Peder Siv til i Monfr. convert, nu bid eg heilsa honum og lata hann fa copie af Hemingskvæde. Monfr. mun þichia það argument, sem af Sturlaugs sögu er tek[it] at forsvara Vikings sögu og vice versa, alika og jus Sigurðar brenners til konungdöms i Nor[egi], því Jon kuflungr hafði tek[it] við frændsemi hans; því bid eg Monfr., ef hann finnr annað betra, at setja það þá til, jeg kann eigi cassera því, sem kann nochorneiginn standast, og eigi firir ykiur og fabulas interspersas. Qvæstio, hvor hefr saman skrifad Gretlu? jeg trui eigi Sturlu] Þordars[yni] til söddan ohagsyne, hun er og funderud upa dauda Sveins tiugusceggs, þar eru margir characterismi: Eir[ikr] j[arl] utfor af Nor[egi] sama ar sem Grettir kom, initium rikis Olafs helga og onnr utsigling Grettirs og arinu effter utlegd hans og það a tuttugasta ari, daudi Snorra goda og Skapta logmanz a firirfaranda ari, successio Steins logmans og decisio, sem skedi a sama sumri sem Grettir do um haustid, uphaf rikis Michaelis Calephatis; þessu öllu trevsti eg mer eigi vel at koma heim. það er forskrifat, at Helgi Hundingsbani hafi verid med Haddingium, a at vera Helgi Haddingia skati etc.

P. S. þar Ad[amus] Bremensis setr Hardegonem Svenis filium, vilde Monfr. observera saltum. Hann hefr þeincht Sigurd Svein langafa hans. Monfr. hefr sett, svo sem eg tilforna, Knut rika vera fæddann 1004, það kemz eigi heim vid annum Sveno fatalem 1009, eigi vid Anglorum scriptores Abbatem Rievallensem og Knigton, sem segja hann anno 1017 hafi congregerad singulari certamine vid Edmundum Ferreum latus, prodigiosi roboris virum; þá atti hann at vera 13 ara, eða ef Sveinn do 1012, þá 11 ara. Nota: Monfr. vilie maka það sva, at su tabla bak vid cap. 2, lib. 3, p. 243 verdi þrycht, því þar ser mann alt in obtulu; þar sem Knutr er fæddr anno 1004, þá verþr Sigrídr storrada at vera hans modir, er [sál.] þar eru vorir a moti og likas. 332Ditmarus Merseburgensis, þó þeir komi eigi yfir eins, og lika Emmæ reginæ Encomiastes, því hvad atti Sigrídr at giora hia Slavos, og ef hann hefr repuderat Gunnhildi, þá hefr það ordit, þá hann fech Sigrídi; kann það echi at ske hann hafi att badar, eins og Haraldr Sigurðarson? jeg minnist eigi, hvert lika so Sverrir. Vildi vita hans sentement, adieus.